

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 1-szor 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. helyéig. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjen László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosso off. Zeitungs-Agent

Nyitási cikkek: sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előzetesek s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

V á z l a t o k.

Börtönrendszer a Sweiczbán.

IV.

Előadásomban oly ponthoz jutottam, hol a toll megremezzen kezemben, arcomat szégyenpir futja el, mert önkénytelenül lelkem elé tárul börtönrendszerünknek siralmas képe s párvonaloznam kell azt azon börtönökkel és börtönrendszerrel, melyeket a Sweiczbán észlelttem.

Nálunk tulajdonképp börtönrendszer nincs, csak börtönök vannak és pedig az 1848 előtti kezdetleges állapotban. Ugy látszik, hogy azon nagy-szerű reformmunkálatok során, melyek bennünk a feudalizmus korszakából a kulturálatlanok sorozatába lesznek bevezetendők, ezen intézményekre utóljára kerül a sor, pedig ezek nélkül minden más reform a fedél és külczfázat tatarozása, míg az alap és a földszin korhadtak és roskatagok maradnak.

1848 előtt a börtönök nagyjából szolgálat-személyzet számára levén építve, megjárta, ha a fölügyelet is szolgálat-személyzet volt; megjárta, ha az elkülönítés életszükségletét nem ismerték és arra nem is gondoltak. A deres segélyével eszközölt „benignum axamen“-ek sokszor segítettek a bajon; de a „benignum examen“ helyébe lépett modern büntető eljárás mellett a régi börtönrendszer valódi fából vaskarika, sőt több, mert veszélyeztetése a jogbiztonságnak.

De hányszorosan van a humanitás és a moralis kigonyolva ezen abnormitás által!

A görbe utánjárás és a büntények lejtős meredekén a kezdő, tapagatózó, abnormis rendszerünk mellett kitanult bűnössé válik. A kiszabadult fegyencnek nem levén alkalma fogsága ideje alatt becsületes életmódszerzést tanulni, a lejtős meredeknek indul, hol könnyebb a haladás, s mindannyiszor kész a visszaesés. De hát az igazság ki-derítése, fufangos vádlottal szemben, mennyire nincs veszélyeztetve az által, hogy a szabályos elkülönítés, a másokkal való érintkezésnek teljes elzárása vizsgálati fegyházainkban nem eszközölhető?

Nem vázolem tovább e szomorú képet s csak annak felelek, ki netalán finálizálás okokat vagy más reformok sürgősebb voltát említne felelek pedig az által, hogy a kis Argau Cantonra mutatok.

Argau Cantonnak 170,000 lakója van, 1858-ban kezdette s 1864-ben bevezette lenzburgi fegyházát, mely a központon összefutó három-cmeletet öt szárnyú épületből állván két millió frankba került e kis államnak, mely alig akkora, mint másodrendű megyeink egyike.

Az 1868-ban nyomtatásban megjelent fegy-házi alaptörvénynek *) első cikke a következő rövid, de nagyfotosságu szavakat tartalmazza: „az intézet a büntetés végrehajtásával összeköti a fegyenczek fokozatos javulását, s ezen cél munkát és nevelés által kívánja elérni.“

Az intézet hivatalnokai a következők: egy igazgató (Director) 3500 frank fizetéssel, lakással és kerttel; egy gazda (Verwalter) 3000 fr. fizetéssel s lakással; egy ev. ref. s egy kath. lelkész külön külön 600 fr. egy tanító 1200 fr. fizetéssel, ezen kívül lakás s fa, világítás, mosás, élelem vagy ezek helyett még 600 fr., az orvos 800 fr., a főfelügyelő 1200 fr., a felügyelők külön külön 800 fr., de melyik közülök egyszersmind szakértő, munkavezető a műhelyekben 1000 fr. fizetéssel; az egyszerű örök is 5—600 frankot kapnak.

Az évenkénti összes kiadás 200,000 frank, de ezen összegnek csak egy negyedét hordozza az állam, mert három negyed s ezen fölül a forgalmi tőkének hatos kamatja a fegyenczek által készített cikkek elárulásából telik ki.

Ha valaki gondolná, „könnyű ott, hol gazdag az állam“ ez esetben nagyon csalódnék; mert Argau Cantonnak van ugyan kevés gyáripara, de itt, valamint Sweiczbán mindenhol magyar búzából ettem a kenyert s nem magasabb árban, mint itthon. Zürich s talán Genf Cantonok kivételével, a többiről nem lehet mondani, hogy gazdagok, de igen vajamennyiről, hogy jól rendezettek. Komáromy F.

Nehány észrevétel

(Derzi József Berlin, jun. 23. f. é. írott levelére. Közlöve a „Kol. Közl.“ 79. sz. jul. 2.)

Zetelaka, július 8-án 1871.

Tekintetes szerkesztő ur! Érett észszel s józanon gondolkodó s író férfi ugyekszik mindent kerülni, amiből pártszenvédelyre s ferdítésre következtethetni.

Derzi J. ur Berlinből keltezett levelében, a csik- és háromszéki papságot a nemzetoktatás és nevelés elhanyagolásával vádolja, azt állítván: „pontosan elvégzi reggel és este a misét, vagy a miatyánkot a templomban,

*) Organisations-Gesetz für die Strafaustalt Lenzburg von 19. Horn. 1868.

de tovább nem ingen mozdul és nem mozdít.“ Tovább: „a csik-somlyói pünkösdi búcsu 3—4-szeri bevételeit“ elegendőnek tartja egy ipartanoda föllállításának költségei fedezésére.

A míg ezekre Csik- és Háromszékről a helyreigazító válaszok megérkezének — van pár észrevétel: Az ügyállást levelező aligha ismeri.

1848 előtt a székely fiak tanítása s neveléseért már azáltal is roppant sokat tett a papság, mert a székely határozatokat tisztjei önkényes eljárása ellenében a székely nép gyermekei tanodákba küldhetéseért folytonosan küzdött, és ezt gyakran polg. karhatalom közbejötté által is kivítte?

Hallott-e D. ur arról, hogy egyetlen példát említsék Csik-Kászomból, hogy dícsőemlékü Ferenczi J. bold. kanonok már 1848 előtt Nagy-Kászomban kitűnő népiskolát állított és rendezett be?

Tud-e D. ur arról, miszerint a Sz.-Udvarhely városi jeles „kath. leánynevelődt“ egy csiki születésű s ottan huzamosan működött derék kath. főesperes bold. Csató József fáradhatlan működése s áldozatai alapíták meg, a melynek Csik- és Udvarhelyszék növevelési ügye kimondhatlan sokat köszön.

Elfelelte D. ur, miszerint 1857—58-ban a csik-somlyói középtanoda, tanítóképző és elemiiskola alapját a kath. papság (főleg a csiki) 1000 és ezerekkel gyarapította?

A brassói r. kath. középtanoda alapítója a közszeretetlen álló, 1857-ben elhalt Kovács Antal apát volt? Ebben őt a háromszéki papság nagymérvben istápolta? Kovács ezáltal a magyar és székely nemzet többoldalú kimiveltetését és a román nép megnyerését, czélozta. Önköltésén ez ügyben (többször Bécsbe utazott. A középtanodát „műének- és rajziskolává“ kapcsolta össze. A tanítókat gyakran maga fizette és élmezte?

Jutott-e eszébe a Berlinben „gumianyaggal bevont kerekű kocsi“ nyargaló D. urnak, miszerint a 60-as években a Csikban s Háromszéken fennálló, ugynevezett: „tisztiszállások“ néptanodáknak való rovindikálása s átalakításában a papság bátor előharcos volt és az ma is?

Ugyanugyan D. ur: hát nem olvasott 1869. 70 és 71-ben arról is, miszerint M.-Vásárhelyt és V.-Hunyadon kath. esperesek alapítottak kitűnő fáradhatlanság- s áldozattal „leánynevelőket“?

Kolozsvárt a felsőbb iskolákban tanult D. ur, nem tudja: hogy a kolozsvári lyeumban a legderékasabb tanuló már 1848 előtt a Csik-Somlyón, Kantában, Kolozsvárt és N.-Szebenben nevelt ifjak valának? azokat pedig szerzetes- vagy világi papok taníták?

Igazság és méltányosság uram mindenben és mindenki iránt. A ki a jelenben jól akar építeni, annak a multat ignorálnia nem szabad. Andrassy *)

Berlin, július 8. 1871.

T. szerkesztő ur! Engedje, hogy az eddigiekhez tehessek még egy s más apróságokat némi kiegészítéssel nagy hirtelen, ugy a mint jó.

Tehát: a természeti gyűjtemények: ásványok stb. nem a nagy terjedelmű két-egy muzeumban, hanem a roppant nagy egyetemi épületben vannak elhelyezve, hasonlóan a 600,000 kötetből s 14,000 kéziratból álló könyvtár is más épületben van; ezeken kívül ott van a tudományos akadémiának teméntelen könyv-, kép-, szobor- s másnemű gyűjteménye, a Rauch-féle, Schinkel-féle muzeum, iparmuzeum, anatómiai muzeum, királyi füvészkert nagyon gazdag különösen a pálmamegkben, Raczynski-féle, Ravené-féle és Wagner-féle terjedelmes képtárak stb. A német tehát irhat világ-avagy természet-történetet, szepanti értekezést s egyebet, tanolhat csillagászatot a napszerű csillagdában stb. van adat és van hol anyagot gyűjteni hely elég, mi pedig vásárolhatjuk tőlök drága pénzen a tudományt is, mint egyebet.

De térjünk más vidékre.

*) A tárgyilagossá válnak lapunkat mindig megnyitjuk. A ki bővében van az adatoknak, a súlyosan nyomó okoknak, nincs és miért folyamodjék más fegyverhez: az éles szó csak nagyot kiált, az argumentum, ez nyomja le a mérleget. D. J. t. levelezőnk mint leveleiből kitűnik csak serkenteni akarja a kevésbé munkásabbakat, de azért sehol sem állítja, mintha ne lettek volna és ne lennének buzgó hazafiak, kik lelkesül elhivatásuk mellett a népművelődés körül is szereztek állandó érdemeket. Hanem valljuk be, hogy ezek száma akkor sem lenne igen nagy, ha megfizetnénk. Azért mi is azt mondjuk: ne ringassuk magunkat csalódságban; ha százszor annyit tennénk is a mennyit teszünk, tehetünk, akkor se tennénk igen sokat; azt sem tagadhathatjuk, hogy nálunk veszedelmes betegség az indolencia, mert a kik mellettünk vannak haladnak, s már is nem akkora a távol köztünk s ő köztünk mint volt még csak nem régen. Ezért a magához hasonló érdemes hazafiak védelmére adatokat elősoroló cikkeit írót is kérjük, itélje meg ilyen szempontból D. J. t. levelezőnk ifjú hűvel és lelkesedéssel írott sorait; a mostani viszonyok közt ha hatni akarunk néha élesnek is kell lenni a talpraállásnak — s ilyenkor nem a figyelmeztető őr kell elhallgattatni, hanem az elmaradottakat haladásra buzdítani, a dolgot tárgyilagossá felvilágosítani a mint ezt t. hazánkfiak e sorával is tévé miért nagy köszönettel tartozunk Szerk.

Itt az elhullott faleveleket az erdőben is összegyűjtik gödrökbe, öntözik, s jó trágyát kapnak. Nálunk nem igen ügyelnek erre, sőt a más trágyát sem igen veszik alkalmazásba. Itt nincs öserdő, ültetik, vagy vetik, nagy gonnal tisztogatással nevelik, s nagy jövedelmet huznak belőlük. Nálunk az ős, munka nélkül termelt erdők pusztítják oktalan eljárásokkal, az új vágottat leéltetik, s így eper vagy szedertermésre kárhoztatják a drága helyet. Itt nyers és aszalt gyümölcsből, mindennemű veteményből, virágból sok pénz kivesznek; nálunk ezekre nem sokat adnak. A beszerztei havasok egyik oldala egész Európában a legjobb fát szolgáltatja hangszerek készítésére, melyet a berliniek jobban ismernek mint az erdélyiek, ezek feldolgozzák, s hűlgyeink játszanak rajtok. A nagy diófa gyökerek ide kerülnek a Linden egyik épületbe, s ott fegyverágyat vagy egyebet készítenek belőlük, s mi ismét megvesszük. Ezek nagy gonnal természetik a lent, kendert, feldolgozzák, s bocsátják a világpiacra. Nálunk nem nagyon ügyelnek ezekre; van ugyan Kolozsvárt egy pár takács, de most is oly kiesnyben és oly jámborul dolgoznak, hogy nálunk minden ember legalább is Bécsben készült fehérműt hordoz. Vaskereskedéseink többnyire angol vagy bécsi cikkekkel avagy berliniekkel telvők, hanem azért a többek között Torozók most is ugy mivel vasiparát mint 300 évvel ezelőtt, mások pedig még egy ártatlan bicskot is alig képesek előállítani, s az is a dákusok idejére emlékeztet. Hűlgyeink és uraik többnyire külföldi cipőket hordanak, a sok bőrkészlet megvan, de az nincs a ki feldolgozza, s így még keztyűink is legtöbbször Berlinből stb. kerülnek hozzánk; hasonlóan megvan a sok szörkészet, de azért kalaposaink csak a havasajának dolgoznak, a többi kalapkészlet mind külföldről kerül. Folytassam-e tovább? ha ezt teszem, végre az sül ki, hogy még a gombostűt is a külföldről vesszük. De még sem, a pálinkát és a puliszkát nem vesszük, s e kettőt nem is feltehetjük erősen kívánt a németektől, mert azok tán szörnyet halnának tőle.

Avagy csak ennyiből is látható, hogy nekünk föld-nél egyéb semmink sinés; hogy közgazdasági helyzetünk tarthatatlan, s hogy nevelés és folytonos lármázás által népünk szemeit fel kell valahára nyitani.

Lássuk e primitív állapotok eredményeit. Nálunk nincs forgalomban más ezüst, csak 10 és 20 kros, a többi csupán pénzváltónál láthatni. Az arany, elkészülése után meg sem pihen szülőtte földén, hanem egyenesen Berlinbe siet, ugy hogy itt a forgalomban már nagyban járja az 1871-beli 10 frankos: 4 forintos magyar arany, s nálunk merem állítani, hogy $\frac{1}{100}$ percentnek még tudomása sincs annak léteéről, s nálunk mind csak bankjegy. Itt könnyörögni kell, hogy ezüst vagy arany helyett, könnyebb hordozhatóság végett bankjegyet kapjon az ember, a réz is nagyon ritka, s nincs is más 1—2—3 filléresnél, a mi alig több egy krajczár értékű, s már a félgarasnál ezüst kezdődik (agio nélkül $\frac{1}{2}$ kr.) s meggy fel 2 tallér, ott kezdődik az arany, köztök a Frigyes-dor=11 tallér 10 garas értékkel. S miért nincs nálunk pénz, hanem csak pénzjegy, azért mert a külföldi cikkekkel kereskedünk ezüsttel és arannyal kénytelenek vásárolni, még pedig nagy veszteséssel, kivált ha pénzjegyekben fizetnek, s hogy ez miképp történik, a többség kedvéért röviden elmondom.

Csak a porosz tallért veszem alapul. Ennek agio nélkül 1 ft 50 kr értéke van szerintünk. Amde ha én miéneféle bankjegyekkel jövök ide vagy vásárolok innen, minden 1 ft 50 kr helyett 1 ft 80—90 kr kell hogy adjak egy tallértértékért, tehát minden 1 ft 50 kros 30—40 kr veszteségem van; míg megfordítva, ha a porosz vásárol tőlünk, ő 1 tallérral tőlünk nem 1 ft 50 kr, hanem 1 ft 80—90 kr értéket kap, tehát neki nyeresége van éppen annyit, mint a mi veszteségünk, a mi rovásunkra; s így meggy ez az azokkal, schweicziakkal, frankiakkal, olaszokkal szemben hol nagyobb, hol valamivel kisebb mértékben; s már most számítsa fel nekem valaki, hogy csak az agio miatti veszteségünk, a miért nem is kapunk semmit, csak egy év alatt hány milliót tesz. S mi okozza az agiot (felülülést)? Ennek magyarázata amaz egyszerű igazságban rejlik, hogy a szegény, nyomorult, földhezragadt ember ugy és annyiért kénytelen odaadni árúját, a mennyit a hatalmasnak és gazdagnak tetszik érte adni. Ezen tehát sem Isten, sem ember nem segíthet egyedül csak az, ha egy nép megveti a lábát, kimiveli magát minden tekintetben, s így aztán ő áll az erdő fölül; könnyen beszél mással, nem szorul minden apróságban másra.

Ha mindezeket elgondoljuk, lehetetlen, hogy szívünket fájdalom ne szaggassa. És mi hozta e nyomorúságot nyakunkra? Az, hogy nem miveltük, s most sem akarjuk nevelni magunkat és népünket, most is késedelmezünk az élet kenyerének kezünkbe ragadásával! Még csak néhány évi késedelem, s aztán behuzhatjuk magunkat után az ajtó, pedig meg van énekelve szívből szakadt hangon, hogy a nagy világon e kívül nincsen számodra hely!!!

Itt a fényűzés meglehetősen nagy, pénz van elég. Hanem nekem ugy tetszik, hogy nálunk aránylag sokkal nagyobb mind a nő, mind a gavalléri világban. Ezek

üzhetik, hazai készítményeket hordoznak, mi pedig mind külföldieket, és így a mi fényűzés a mily nagy haszon a külföldre, éppen oly roppant káros hazánkra nézve. Ennek a külföld csak örvenid, s ugy titokban sajnálkozik, de egyszersmind nagyokat is nevet rajtunk.

Tehát nálunk a fényűzés, divatvadászás haza eleni bűn. Első helyen minden fillérünket sőt két falat kenyérünknek egyikét is saját magunk közelmelére kellene összeraknunk: hazánk védelme végett, mint egykor Karthago hölgyei odaadták még ékszerüket, sőt hajfürteiket is!

A népek és uemzetek az egymás közötti verseny közben nem sokat ügyelnek a morálnak kivált apróbb szabályaira, a melyik toheli, kizsebeli a másikat; aztán tovább nem gondol, gondoskodjék mindenki magáról. Ime az angolok az északamerikai közelmult háboru alatt minden hadikészletet árultak és adtak el a délieknek, hasonlóan most a porosz-francia háboru folytán a francziáknak, mindanéllet is, hogy ellenkezőt ígérték, nem sokat gondoltak e tekintetben a nép- és nemzetközi joggal, adott szóval, csak megzsebelhették magokat, aztán nem sokat bánják, ha most a német lapok szidják is, füleik mellett eleresztik.

Valami ilyenforma eljárást közetnek most a németek is velünk szemben csak ugy sub rosa, s nem a Bismarck vagy Moltke aláírásával. A többek között nagy gondot fordítanak a divatlapok szerkesztésére, tudják, hogy az alantabb álló népek most a poroszon csüngenek, maga a porosz nem sokat ügyel ezekre, legfeljebb előlvasza, de annál inkább kapnak rajtok a többek között a mi hűlgyeink, igyekeznek minden áron követni; ezek pedig itt orvendnek, tudják, hogy nekik hajt hasznót. Ezek nagyon jó emberek, szivesen adnak nekünk jó pénzért... mindent. Csak e vázlatfördékek is némi bepillantást engednek a dolgok árnyalatai közé.

Pénzünk megmaradását és fennállásunkat semmi egyéb nem eszközölheti, csupán csak a nevelés, művelődés; ebből születik minden, s enélkül pusztul minden.

Ne nézzük hidegen tovább is, hogy nemzetünk széthuljon, mint az oldott kéve!

Városok és megyék, székek és faluk, papság és tisztségek legyenek azon, hogy népünket s értelmiségünket járja át a mindenható szellem, s akkor bételjesül a nagy proféczia: hogy Magyarország nem volt, hanem lesz!

Derzi József.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. A Landtagok aug. 22-re hivatnak egybe. Állítólag a pápa már aláírta azon bulát, mely Victor Emanuelt nagy átok alá veti.

München. Erzsébeth császár-királynét ide várják, Garatshausenbe utazik.

Páris. A svájci követ jelenté, hogy miután a hadifoglyok tartása 2 millió lefizetésével kárpótoltatott, a francia keleti hadsereg minden hadianyagszerét kiszolgáltatják, a lőfegyvereket kivéve.

Konstantinápoly. Bár a porta erővel akar fellépni, biztosítja a hatalmakat, hogy nem fog fegyveres összeütközésre kerülni a dolog.

Legújabb táviratok.

Páris, jul. 10. A vidéki lapokban közzétett legitimista nyilatkozat, mely azt mondja, hogy a legitimisták Chambord manifestumával ellenkezőleg, ragaszkodnak a háromszínű zászlóhoz, — pénteken szerkesztett Versaillesban a legitimisták parlamenti előkelőbbjei által, és a szombati clubülésen nagy majoritással elfogadtatott. Azt állítják, hogy a legitimisták párija feloszlottnak tekintni magát és hogy nagyobb részüket a mérsékelt republicanusokhoz fog csatlakozni.

A „Messenger de Paris“ jelenti, hogy a német kormány, a frankfurti békeszerződés 7-ik cikke értelmében elhatározta, hogy Oise, Seine-et-Oise, Seine-et-Marne departementokat, valamint a párisi erődöket az 1871-ben esedékes $\frac{1}{2}$ milliárd kifizetés előtt nem hagyja oda.

Bécs, jul. 10. A bir. tanács urakházának mai ülésében a miniszterelnök egy eszáz üzenetet olvasott fel, mely a bir. tanács mindkét házát bizonytalan időre elnapolja.

Konstantinápoly, jul. 11. A hajóhadnak Tunisba elmenetele nyugtalanító hatással van, habár nem hiszik, hogy erőszakosságra kerüljön a dolog. — A Porta képviselője a bécsi vasuti értekezleten, Khalil, terjedelmes meghatalmazásokat kapott.

Legújabb külföldi hírek.

Gambetta egy, 6-ról Bordeaux-ból a republicanus bizottmányokhoz intézett iratban örömet fejezi ki a választások eredménye fölött; — s ezt mondja:

„A választások azt mutatják, hogy Franciaország a jóra határozta el magát, s hogy mindent meg akar tenni a maga állás visszaszerzése végett, melyről azt a monarchia megfosztá. Az ország ezen akarata a republikánusokra nagy kötelességet szab. Franciaország a köztársasági kormánytól várja saját üdvét s regenerációját. Tehát fáradatlanul, szilárdan dolgozzanak arra, hogy a köztársaság, mely iránt most már a becsületes emberek közül senki sem érez bizalmatlanságot, szerencsétlen honunkra nézve ama kikötő legyen, hol az végre minden vihartól kipehíthet. Mondjunk le minden túlcspangásról; legyünk egyetértők, szilárdak, éberek, mérsékelttek, s különösen türelmesek, és a jövő a miénk leend.“

Bál a capitoliumban.

A főszabadtott Róma hatósága Viktor Emanuel tiszteletére — a Capitoliumban fényes bált rendezett, melyre Rómának majdnem összes polgársága hivatalos volt.

A capitoliumi bált leírva a Presse levelezője, a többi közt ezeket mondja: „Ezen palota leírhatlan fényessége, melyről kilátás nyílik a hét dombu város legrégibb emlékeire s mely alatt a forum romjai tiszta holdvilágban bontakoztak ki, míg a másik oldalon a modern város ezerszeres megvilágítás fényében tűnt elő: alig engedett időt, hogy azon benyomásokot, melyek nagyszerűségé váltakozva érinté meg lelkeket — rendezzem.

A három külön álló palota, melylyel Angelo ki-meríthetetlen szelleme ékesíté a capitolium felső terét, magas ivalkalag alkalmazott colonnádok által volt egy nagy egészszé összekapcsolva. A vendégeknek lehetséges volt ez által téve, hogy a pompás muzeum fényesen világított terméiből a folyosókra át a tulajdonképi capitoliumi palotába és innét az épület más szárnyaiba menjen át. A király Humbert herceg, miniszteri és katonai udvara kíséretében 10 órakor jelent meg polgári öltözetben. A tömeg örömrivalgása, az ezerszeres „eviva“ ezen egyszerű pillanat közben egészen elveszni látszott az éjben; nem maradt idő a számtalan fátyla és tűzpoint megfigyelésére, hisz a hold örökös világa hintette sugarait egy feledhetlen mult romjaira!

Humbert herceg és a hadsereg s nemzetőrséghez tartozó tiszték kivételével a jelenlevők mind fekete frakkot viseltek.

A termék oly kitűnő izléssel voltak díszítve, hogy ezen ünnepély valóban tündéri benyomást tett.

A belső udvarokban, melyekben itt egy colossális Nil, amott egy Tiber látszott medrét egy márványmedenczébe kiönteni s majd egy nympa s majd egy Satyr kandikált elő a gazdag virágokból, a márvány szobrok a tulvilági fényben és a gazdag művészetben életre kelteknek tűntek föl.

A császári család komoly szobrai, a nagy Augustus, a szerencsétlen Germanicus, meztelenségükben, mely a magatartás méltóságának s a tagok nemességének leírhatlan szépségét kölcsönöz — szánkozva néztek le a kis emberkékre, kik fekete frakkosan és fehér nyakendősön feszes léptekkel jártak föl s alá.

Még feltűnőbb volt az ellentét, midőn valamely

nagy krinolin hosszú uszályt vonva maga után verte föl a port a capitoliumi Venus mellett!

A nagy terem gazdag szőnyegekkel, ezer meg ezer tűzmeccskéjű csilárogatókkal a gazdag virágokkal volt díszítve, kitűnő zenekar volt kello magasságban alkalmazva s üde virágokból készített gulák mögé volt az X. Leo, VIII. Urbán és XI. Innocentius pápák életnagyságu szobrai elrejtve.

A diplomaták közül jelen voltak: Brassier de St. Simon gr., Photiades bey, a spanyol követ s mások, Osztrák-Magyarország, Franciaország és Belgium nem voltak képviselve.

A tánc-mulatság négyessel nyitott meg, melyet a király is — a számos, körben álló néző közt — végig nézett. A tábornoki ruhába öltözött Humbert herceg Pallavicini hercegnővel, Róma syndicatusának hercege táncolt. Ezen párral szemközt a spanyol követ: Marchese di Montemar Marcheze Calibrinival.

A király 11 óra előtt hagyta el a termet egészen észrevétlenül s 11 óra 10 perczkor már Rómából is eltávozott.

UJDONSÁGOK.

Vidékről az előfizetések egyenesen a szerkesztőséghez beküldendők.

A vallás és közoktatási miniszter 1871. évi június 29 én 15,107 sz. a. kelt és a magyarországi s az erdélyi tanker. főigazgatókhoz intézett rendelete: „Tapasztaltván, hogy az érettségi vizsgálatnak főképe a tanuló ifjúság részéről újabb időben nem azon fontosság és jelentőség tulajdonított, melylyel ezen következményeiben nagy horderejű intézménynek birnia kell, hogy rendeltetése céljának kellőkép megfeleljen, — a mely fentebb körülményre leginkább azáltal szolgálhatik elő és alkalom, ha az érettségi vizsgálatok körüli indoklás nem a kello szigor alkalmaztatik, — ennek megszüntetése végett, valamint egyrésztől intézkedtem, hogy az érettségi vizsgálatot illetőleg a kivételes engedélyek és elengedések elnyerése végett naponta nagyobb számmal beérkező folyamodványok elintézésénél a legszigorubb eljárás alkalmaztassék, — ugy másrésztől (czimezet is) felhívom, hogy az említett vizsgálatok megtartásánál, szem előtt tartva az erre vonatkozólag még érvényben fennálló szabályrendeletek szellemét és irányát, kello szigorral járjon el.“

Az első folyamodásu királyi törvény-székek székhelyeinek megállapítása tárgyában az igazságügyminiszterium f. évi július 10-ről leküldte a törvényhatóságokhoz végtervet. Törvényeszkék lesz e szerint 102, járásbírság pedig 360. Törvényeszkék székhelyek: Buda, Pest, pesti és vidéki törvényeszkék, Kecskemét, Kalocsa, Balassa-Gyarmat, Beszterce-Bánya, Ipolyság, Esztergom, Aranyos-Marót, Nyitra, Szencz, Pozsony, Nagyszombat, Trencsén, Zsolna, Turóc-Sz.-Márton, Alsó-Kubin, Liptó-Sz.-Miklós, Szabadka, Baja, Ujvidék, Zombor, Magyar-Óvár, Sopron, Győr, Komárom, Székesfehérvár, Zalaegerszeg, Nagy-Kanizsa, Csáktornya, Veszprém, Pápa, Szombathely, Sz.-Gothárd, Kaposvár, Szegszárd, Pécs, Lőce, Rima-Szombat, Eger, Gyön-

gyös, Szolnok, Jászberény, Karczag, Torna, Kassa, Miskolcz, Eperjes, Sátoralja-Ujhely, Homonna, Ungvár, Beregszász, Nagy-Szöllös, Nagy-Vár, Debreczen, Belényes, Máramaros-Szigeth, Huszt, Szatmár-Németi, Nagy-Károly, Nagy-Bánya, Zilah, Szilágysomlyó, Nyir-egyháza, Hajdu-Böszörmény, Békés-Gyula, Makó, Szege, Hódmezővásárhely, Arad, Boros-Jenő, Körösbánya, Lugas, Oraviczabánya, Temesvár, Versecz, Nagy-Beeskerek, Nagy-Kikinda, Kolozsvár, Szamosújvár, Torda, Nagy-Enyed, Gyulafejevár, Abrudbánya, Déva, Hát-szeg, Nagyszeben, Fogaras, Brassó, Sepsz-Sz.-György, Kézdi-Vásárhely, Csik-Szereda, Gyergyószentmiklós, Beszterce, Naszód, Deés, Marosvásárhely, Székely-Udvarhely, Segesvár, Medgyes.

Az első erdélyi vasút üzletgazgatósága a következőkötől értesíti, a t. közönséget f. hó 9-től kezdve a személy és mátha-forgalom Arad és Déva közt megnyitattik, 10-én Piski, 11-dikén pedig Petrosenyig az egész vonalon a forgalom ismét kezdetét veszi, hacsak újabb felhőszakadások be nem következnek, miután az utóbbi időben egy nap mult el e vonal területi körében ily elemi csapás nélkül. A piski-szászvárosi vonal öt nap mulva, a szászváros-károlyfejevári pedig csak akkor nyíthat meg a forgalomnak, ha a 16 öles Sibusány-hid Szászváros és Alvincz közt ideiglenes építményekkel kipótolva leend s végre az Alvincz és Károlyfejevár között levő 10 öles hid a Sebesen az áradás ellen elkészül. A munkálatok a lehető leggyorsabbban eszközöltetnek.

A kolozsvári vizgyógyintézet igazgatósága július hó 15-én d. u. 5 órakor a vizgyógyintézet kerti helyiségében egészségi szempontból zártkörű táncvizigalmat rendez.

A belügyminiszter e napokban egy nagyszámú ügy: az árvaügy rendezése tárgyában az összes főispánokhoz körlevelet intézett.

A közjegyző equate megállapodása szerint a közjegyző jogában áll beadványokat szerkeszteni hatóságokhoz általában, bíróságokhoz pedig nem peres ügyekben. A szakbizottság az ingatlanok körüli jogügyekre nézve a közjegyzői kényszerrel nem fogadta el.

A Pesten ülésező első magyar rendőr-congressus a rendezési ügy rendezése tárgyában emlékiratot határozott felterjeszteni a miniszteriumhoz.

(sz. g.) **Reményi Ede** hazánkba, a nagyhirű hegedű-művész Szamosújvárt folyó hó 18-án hangversenyt rendez, a következő programmal: 1. Ábránd, hegedűre szerző és előadja Reményi Ede. 2. Esményített magyar népdalok, átírta és előadja Reményi Ede. 3. Hegedű-kettős, szerző Spohr Lajos, előadja Reményi Ede és Plotényi Nándor. 4. Pásztorok a jászolnál, Liszt Ferenc „Krisztus“ című oratoriumából, előadja Reményi Ede. 5. Romance, szerző Beethoven Lajos, előadja Reményi Ede. 6. Rákóczy ábránd, szerző és előadja Reményi Ede.

Pascaly román színtársulata N.-Váradra érkezett s az ottani színpadon fog előadásokat tartani. Tehetős románok 1000 frt bevételt biztosítottak a társulatnak.

A kolozsvári kereskedelmi ifjúság „kórház-alapja javára“ 1871 július 23-án a sétatéri „színpadon“ zártkörű táncvizigalmat rendez. Kezdeté d. u. 4 órakor. Belépti jegyek e meghívó előmutatása mellett 1871 július 22-én d. e. 8—12 és d. u. 2—6 óráig, 23-án pedig d. e. 8—12 és d. u. 2—4 óráig a „Nemzeti Szállóba“ 1-ső sz. termében válthatók. Belépti jegy személyenként 1 frt. Családjegy 3 személyre 2 frt, 3 személynél több tagból álló családnak 3 frt o. é.

(sz. g.) **A májálisok időszaka** ugy látszik még nem járt le. Szamosújvárt a kereskedelmi dalkör folyó hó 16-án fogja megtartani májálisát. A rendezőség a mint értesülve vagyunk, nagy előkészületeket tesz.

M.-Vásárhelyről írják nekünk, hogy ott a Maros kiáradott, több utcát s ezekkel együtt az „Elbaszige“t is elborította, mi miatt a színpadhoz nem közeledhetvén három napig nem volt színi előadás. Színtársulatunk M.-Vásárhelyről a Felek-párral együtt egy hétre Sz.-Udvarhelyre rándult át.

Az arad-gyulafejevári vasuti vonal mentén fekvő magánsürgönyök felvételére és továbbszállítására felhatalmazott vaspályai távirtdaállomás folyó hó 1-én a közforgalom számára megnyitott.

Vizár. Kis-Kapusról írják az „Erdély“nek: Itt június 27-én estefelé rémítő idő volt. A jég is sok kárt tett a vetésekben. Erdélyben tán páratlan szépen és jó rétvünk viz- és iszap-tenger. Sályiban, Szász-Almás, Mártontelken, Baromlakán és itt Kapuson, egyetlen egy gát és malom sem maradt épen. A vasut hidjai az első rohamot sem voltak képesek kiállani. A víz 3 és több ölnyre dagadt, és pedig oly hirtelen, hogy menekülni is alig lehetett előre. Az országot sok próbát kiállott hidjai is mind elszakadtak. Kapus között a 7—10 ezer mázsát nyomó első hidtót a vasutnál, helyéből teljes épségben kimozdítván, azt balról a patak jobb partjára mozdította a víz, s még csak föl sem döntötte. Itt és a szomszéd falukban a kár megbecsülhellen. Tavasz-határunknak igen keveset ártott; az ugaron csak gyenge eső hullott.

Katonai dolog. A hadügyminiszterium beavatni szándékozik a földabroszok titkaiba az altiszteket is, s ehhez képest minden szakaszhoz meg fog szereztetni az illető helyőrségi környeknek 4 térképe.

Heller Adolf kolozsvári lakos vezetéknévnek „Helli“-re kért átváltoztatása f. é. 16,599. számú belügyminiszteriumi rendelettel megengedtetett.

Beküldetett szerkesztőségünkhöz a Bécsben a hirnevesebb szabómesterek közreműködése mellett magyar nyelven is megjelenő „Nemzetközi divatközlöny“ mutatványzáma, s azt az érdekelt férfiszabók számára igen ajánlatosnak találjuk. Divatképeket és szabásmintákat ad. Előfizetési ára egész évre 7 ft, fél-évre 3 ft 50 kr, negyedévre 2 ft. Egyesszám ára 1 ft. Megrendelhető Bécsben, Fleischmarkt 20. sz. a.

Dohány statisztika. Hivatalos kimutatás szerint mult évben következő dohánynemek adattak el a magyar dohánytözsékben: 1905 mázsa különböző fajú burnót, 203,617 mázsa különféle dohány és 370,724,600 darab mindenféle szivar.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

IV. Beküldetett. 6.

A delicat Revalescière du Barry minden nyavalyát meggyógyít, a mely a gyógyszernek ellentáll; u. m.: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, mirigy-, nyálhártya-, lélegzési-, hólyag- és vesebajokat, gumót, vérhas, száraznyavalyát, mellszorulást, köhögést, emésztéshányt, szorulást, hideglázt, szédülést, vértolulást, fulzugást, émélygést és hányást még teherben is, diabetezt, buskomorságot, soványkodást, csuzat, köszvényt, sárgalázt. — Kivonat 72,000 elismervényből gyógyulásokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak.

1871. évi 271. akad. sz. 1—3 (210)

Pályázat

segéd tanári állomásra. A selmezi magy. kir. bányászati és erdészeti akademián a bányamivelés, ércz előkészítés és bányaméranti tanszékénél a X-ik díjostályba sorozott segédtanári állomásra jött üresedésbe mely 600 forint három évi megfelelő szolgálat után 700 frt évi fizetés és lakbérül az évi fizetés 10% élvezetével van összekötve.

A pályázók szolgálati és minősítvényi táblázzal okmányolt kérelmeiket melyekben jó eredménnyel végzett bányászakadémiai tanulmányaik a bányamivelésben, érczértékítésben, a bányamérésben és térképezésben szerzett gyakorlati ismereteik, továbbá képességük a gyakorlati mértan magyar nyelven előadására hitelen kimutatandók — augusztus 31-ig a selmezi magy. kir. bányászati és erdészeti akadémia igazgatóságánál nyújtsák be.

A magy. kir. bányászati és erdészeti akadémia igazgatóságától Selmezbányán, 1871. évi július hó 3-n. Sz. 700—1871. 1—3 (211.)

Árlejtési hirdetmény.

A főméltóságú m. kir. földmivelés, ipar és kereskedelmi ministerium folyó év június hó 23-án 6915. szám alatt kelt magas rendelkezéssel a kolozsmonostori gazdasági tanintézet főépületének felépítését elhatározzván, ezen építménynek vállalkozás utjáni biztosítása végett 1871. év augusztus 2-ik napján délelőtti 10 órakor a kolozsvári m. kir. mérnöki hivatal irodájában szóbeli és írásbeli ajánlatok elfogadása mellett nyilvános árlejtés fog tartatni.

Az építkezési költségek részletesen a következők:

1) Föld- és kőmivasmunka anyaggal együtt 51,338 frt 92 kr.
2) Kőfaragó-munka anyaggal együtt 4870 forint 18 kr.

Elismervény sz. 58.471.

Prunető (Mondovi mellett) 27. oct. 1869.

Uram! Biztosíthatom önt, hogy a mióta a csodálatos Revalescière du Barryt használok, azaz 2 év óta, nem érzem több aggagorom nehézségeit sem 84 évem sulyát. Lábszáram ismét nyulánkok, látásom oly jó, hogy nincs szükségem szemüvegre; gyomrom erős, mintha 30 éves volnék. Szóval, egészen megifjodottnak érzem magam; hiszónokolok, gyanóst hallgatok, betegetek látogatok, meglehetősen hosszú utakat teszek gyalog, eszem tiszta, emlékem világos. Kérem e nyilatkozatomat nyilvánossá tenni, úgy a hogy és hol önnek tetszik. Köteles szolgálja

Castelli Péter abbé, Bach. és Theol. és prunetői plébános, Mondovi kerület.

Táplálóból levén a húsnál, a Revalescière felnötteknél és gyermekeknél 50-szer behozza arát gyógyszerekkel szemben.

Fontos bádog szelencékben 1 frt. 50 kr. 1 1/2 2 frt. 50 kr., 2 1/2 4 frt. 50 kr., 5 1/2 10 frt., 12 1/2 20 frt., 24 36 1/2 frt.

Revalescière csokoládé poralak- és táblákban: 12 eszészére 1 frt. 50 kr. 24 eszészére 2 frt. 50 kr.

48 eszészére 4 frt. 50 kr. poralakban 120 eszészére 10 ft. 288 eszészére 20 frt. 576 eszészére 36 frt.

Kapható: Barry du Barry és társa által Bécsben Wallfischgasse 8. és Faulak József fűszerkereskedésében Pesten Törökut. Brünben Eder F.-nél, Kolozsvárt Binder K. úr gyógytárában bel-monostorutca a Redoute során. Továbbá: Kronstädter József úrnál kül-monostorutca 134 sz., bel-monostorutca 175 sz. és főtér 2. szám a zálogintézetnél, valamint minden városban jó gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen felül mindenütt elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

Rothschild és társa

Opernring 21.

— Bécs. —

16—20

Allampapírok, sorsjegyek, bank-, vasut- és üzleti részvények, szelvények, arany és ezüst pénzek vásárlása és eladása.

Megrendelések a cs. kir. tőzsde számára készpénz, vagy megfelelő felpénz mellett pontosan teljesítetnek.

Játék-társulatok

20 darab 1864-ki osztrák cs. kir. államsorsjegyre, havonként 8 frt. részletekben, évenként 5 huzás: 1. márczius, 15. april, 1. június, 1. szeptember, 1. decemberben. Főnyeremény 250,000 ft. legkisebb nyeremény 170 ft. a 200 ft. Teljes befizetés után minden résztvevő kap 1 cs. kir. 1864-ki eredeti sorsjegyet.

20 darab magyar királyi államsorsjegyre, havonként 6 frt. részletekben. Évenként 4 huzás: február 15-kén, május 15-kén, augusztus 15-kén, november 15-kén. Főnyeremény 250,000 franc, legkisebb nyeremény 104 ft. a 200 ft. Teljes befizetés után minden résztvevő kap 1 magy. kir. 1870-ki eredeti sorsjegyet.

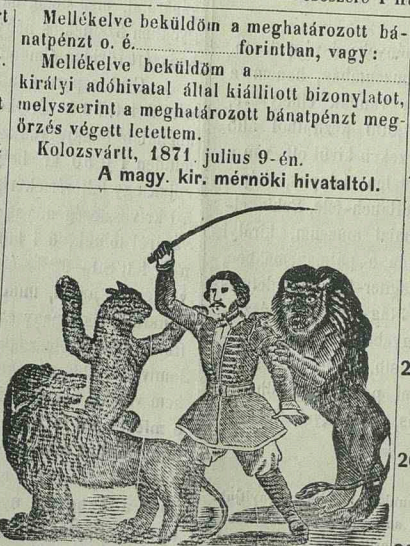
20 darab török császári sorsjegyre, havonként 6 frt. részletekben. Évenként 6 huzás: február 1-én, april 1-én, augusztus 1-én, október 1-én, december 1-én. Főnyeremény 600,000 franc, legkisebb nyeremény 400 franc. Teljes befizetés után minden résztvevő kap 1 török csász. 1870-ki eredeti sorsjegyet.

40 darab braunschweigi hercegi sorsjegyre, havonként 5 frt. részletekben. Évenként 4 huzás: február 1-én, május 1-én, augusztus 1-én, november 1-én. Főnyeremény 80,000 tallér, legkisebb nyeremény 24 tallér. Teljes befizetés után minden résztvevő kap 2 herceg-braunschweigi eredeti sorsjegyet.

20-ad részletjegyek 1864-ki államsorsjegyekre, 8 forintjával, minden további fizetés nélkül.

20-ad részletjegyek magyar királyi 1870-ki sorsjegyekre, 7 forintjával, minden további fizetés nélkül.

Ötödörös 1839-iki sorsjegyekre 20 ad részletjegyek a 10 frt. minden további fizetés nélkül. Mindenféle sorsjegyek egyenként is adnak részletfizetés mellett.

Oroszlán-szinkör

(a középutca végén)

ma és mindennap CASANOVA FÁNI assz.

világhírű állatszeldítőnöknek

nagy mű-előadása

az oroszlánok, hyána, párdutz és farkasokkal

4 szakaszban.

Pénztárnyitás 6. — Kezdeté 7 órakor estve.

(203)

Ny. Gámán János örökösénél Kolozsvárt.